

Svar til Hera Mohr

ZAKARIAS
WANG

Í Dimmalætting fyri tann 21. mai og Sosialinum fyri tann 22. mai trívur Heri Mohr í ymist í sambandi við bókina Eikirotur, sum kom út tann 14. mai 2008.

Tað er at fegnast um, at Heri ger vart við seg so skjótt eftir, at bókin er útkomin. Mangar eru tær bókur, sum aldrin verða nevndar eftir útkomudagin. Høvundarnir lesa hvønn stav í bløðunum í vón um at nakað verður sagt um ta bók, teir við miklum stríði hava greitt úr hondum, men teir leggja vónbrotnir blaðið frá sær hvønn einasta dag, tí eingin skoytir um at taka teirra verk upp á tungu. So takk fyri, Heri Mohr!

Rættingar

Tað er greitt, at tað er nógv sum kundi verið øðrvísi í eini bók sum er 462 síður. Eingin er lýtaleysur, og sjálvandi havi eg gjørt beinleiðis feilir og viðhvørt mett skeivt um fløkt viðurskiifti. Tað er altíð spennandi hjá einum høvunda at síggja, hvussu teir gløggju lesararnir leggja merki til slíkt, sum hann ikki sjálvur hevur ansað nóg væl eftir.

Nú er ov seint at leggja ein rættingarseðil inn í

bókina, men eg skal heita á øll, sum bera eyga við okkurt mistak, um skjótast gjørligt at seta seg í samband við meg og siga mær frá. Mitt telduatsetur er zakarias@post.olivant.fo

Umhugsað verður at seta rættingarnar, so hvørt tær koma, inn á frálíku heimasíðuna hjá Eik. Lesarar kunnu tá hyggja eftir har og rætta villurnar í sínum egna eintaki, ella skriva út ein rættingarseðil at leggja inn í bókina.

Skansagarður

Heri skal hava tøkk fyri at hann greiðir so væl frá Skansagarði, har fyrsti starvsmaðurin í Færø Amts Sparekasse búði. Hetta er sera áhugavert, og er tað í besta samsvari við tað, sum endamálið hevur verið við bókini: at fáa lesaran til at støðga á og koma at hugsa um eitthvørt samband millum tey sjálvi og hesa 176 ára gomlu fyrítøku.

Heri hevur nakrar viðmerkingar, og geva tær mær høvi til at greiða frá onkrum ivamáli.

Amt

Eitt av tí, sum hann førir fram, er at tað er trupult at síggja upprunafrøðiliga sambandið millum orðið amt og gamla orð okkara fyri arbeiðskonu, ambátt.

Eg eri ikki málfrøðingur, men til ber at ráðføra seg við fróðarmenn um mangt,

sum ein ikki sjálvur veit nóg nógv um. Eg undraðist yvir hvør týðningurin veruliga var í orðinum amt, sum er ein partur av navniðum á tí peningastovni, sum vit finga her á landi í 1832. Fyri at fáa greiði á hesum máli noyddist eg at hyggja í tvær upprunafrøðiligar orðabækur.

Fyrsta er Dansk etymologisk Ordbog, sum Niels Åge Nielsen hevur givið út á forlagnum Gyldendal í 1966. Har stendur um hetta orð:

amt *et*: “embede, øvrighedsdistrikt”; gammel-dansk (1100-1500) ammet; lån fra middelnedertysk (1200-1500) amt (også *ammet*, *ambt*), af oldsaksisk eller gammelnedertysk (800-1200) *ambaht* “tjeneste”, modsvarer oldhøjtysk (740-1200) *ambaht*, *ambahti* “tjeneste, embede, hverv”, tysk *Amt* “embede, tjeneste”, oldnordisk embætti “tjeneste”; afledning til et keltisk låneord, der i gotisk hed *andbahts* “tjener”, se under *ambassade*.

Um hetta orð stendur: **ambassade** en (fremmed-ord); lån fra fransk *ambassade*, der – muligvis igennem italiensk (veneziansk) *ambassada* – kommer af latinsk **ambactiata*, afledning til et latiniseret gallisk ord *ambactus* “tjener”, egentlig “en der går eller løber omkring”, af *amb-*

“omkring” og en form hørende til indoeuropæisk **ag-* “drive” (se under *ager* og sammenlign oprindel-sen til ordet *træl*). Dette keltiske ord låntes – som vist flere andre stats- og privatretlige termini (se *arv*, *ed*, *I. fri*, *gidsel*, *rig*, *rige*) – også til de german-ske sprog: gotisk *andbahts*, oldhøjtysk *ambaht*, oldengelsk *ambeht* “tjener”, oldnordisk *ambótt* f. “træl-kvinde, frille” (af **ambah-to*), gammeldansk *ambot*, *ambut* “tjenestekvinde”. Jævnfør *amt*, *embede*.

Hin er Íslensk orðsifjabók, sum Ásgeir Blöndal Magnússon gav út hjá lærda háskúlanum í Reykjavík í 1989. Hann sigur soleiðis um hesi fyrbrigdi:

ambátt, kvennkyn “ófræls kona, kvennþrællur”; samanber nýnorskt *ambátt* “þerna, vinnukona”, fornsænska *ambot*, *ambut* “ánaðug kona”, fornenska *embiht* kallkyn “þjónn”, fornhápska *ambaht*, gotneska *andbahts* (sama merking), tökuorð úr keltneskum-latíni *ambactus* “þjónn” (eiginlega “vikapiltur” af *amb(i)* “um, kringum” og rótinni **ag-* “fara, reka” í *aka*. Nokkur tökuorð úr keltneskum hafa snemma komist inn í germansk mál, einkum varðandi félags-hætti, stjórnskipan og málma. Sjá *rikur*, *riki* (1) og *járn*; *ambátt* er skyld

embætti og *amt* (sjá þau).

Um hetta síðsta orðið sigur Ásgeir:

amt hvörkikyn (16. öld) “umboðsstjórnarsvæði”. Tökuorð úr donskum *amt* (sama merking) < miðlág-pýska *amt* (*ammet*, *ambt*), samanber fornhápska *ambaht* “þjónn, embætti”. Sjá *ambátt* og *embætti*.

Full semja er sostatt millum danan Niels Åge Nielsen og íslendingin Ásgeir Blöndal Magnússon um at skyldskapur er millum hesi orð.

Heri hevur ráðført seg við ta upprunafrøðiliga orðabókina, sum Politikens Forlag hevur givið út, og har stendur einki skeivt, men er tað heldur ófullfíggað í mun til tær orðabókur, sum eg havi hugt í.

Tað er sjálvandi lögð hjá einum, sum er vaksinn upp í eini tíð, har amtmaðurin stýrdi Føroyum sum ein kongur, at skyldskapur skal vera millum orðið amt og ein kvenntræl, men grundtýðningurin av orðinum er skiliga, at tann sum hevur eitt amt, er tænarari hjá onkrum øðrum.

Marin og Móris

Heri nevnið eisini, at eg havi skrivað navnið á langabba hansara, sum eisini var langabbi pápa mín, øðrvísi enn tað stendur skrivað í kirkjubókini.

Hvussu ringt tað er at hava við nøvn at gera á

markamótinum millum føroyskt og danskt sæst eina best av tí, at Heri sjálvur nevnið konu henda mannin, men skrivar hana ikki við tí navni, sum í kirkjubókini stendur.

Í kirkjubókini stendur hon at eita Maren, men Heri skrivar sum allir skilagóðir føroyingar hennara navn á føroyskum og skrivar tí Marin.

Hetta er rætti mátin at bera seg at í hesum fløktu viðurskiptum.

Vit skulu minnast til, at tá sparikassin varð settur á stovn, vóru eingir skúlar, eingin skuldi hava koyri-kort ella pass, og vit livdu yvirhøvdur í einum samfélagi uttan skriftmentan. Kravt var, at donsku prestarnir skrivaðu nøvnini á børnunum í eina kirkjubók. Men hon lá krógvað í onkrum skýmaskoti, og eingin sá hana. Tað navnið, ið har stóð skrivað, var ikki brúkt manna millum. Veruliga navnið var tað munnliga, tað, sum fólk søgdu seg eita, tá tey vórðu biðin um at síta sítt navn.

Í hesum máli havi eg valt somu loysn sum Heri ger. Eg havi spurt hvussu tey í ættini og grannarnir hava kallað henda mannin. Eingin er í iva um, at eins og langomma Hera æt Marin í Hoyvík, so æt húsbóndin Móris í Hoyvík.

Samtak, hatta er flóvisligt og óvirðiligt - viðmerking til lýsing hjá Samtak

ÁSA
ANDREASEN
Tórshavn

Niðanfyrir er mín meining um lýsingina hjá Samtak, sum var í Dimmu fríggjadagin 25. mai 2008. Lýsingin var á enskum og skrivað til útlendingar, sum arbeiða í Føroyum. Av tí at lýsingin var á enskum, havi eg valt at skriva mína viðmerking á enskum.

Dear people behind Samtak

I have followed your struggle to get the immigration law improved before it was passed. I must say that I do understand very well, that you are sorry, frustrated and angry over parts of the law.

The campaign

However, the campaign you now have started with full page ads in English with the sarcastic subject "Welcome, foreign workers" is completely incorrectly addressed. It has been addressed directly to the foreigners, who have received a job offer in the Faroe Islands, and who are coming here in good faith. In my opinion the ad is repulsive.

In the text, you try to make it sound like you are doing the foreigners a favor by providing some basic information about the labor market.

However, what is blatantly obvious to the reader is that the foreign workers are not welcome. By this, I think that you are crossing the limits of

decency. People who come here to work legally are not to blame that our politicians haven't done their homework properly before the law was passed. The foreign workers arrive here eager to start work, eager to meet new people and to experience a new culture. Just as when we travel abroad, just as when we let our children go to other countries to work, educate themselves, etc. etc.

Igniting racism

I think that the campaign also shows how you are calling for your new colleagues to be frozen out of the Faroese labor market. There is no offer of a membership in any of your unions. I think this is highly inappropriate and embarrassing to witness -

as a Faroese citizen.

I feel that with this campaign you are creating a division between the Faroese people and the foreign workers. In fact, you are igniting racism. Maybe you feel the politicians are to blame and perhaps they are by passing a law that differentiates between Faroese and foreign workers – BUT that is no excuse for a large organization such as yourselves to jump on the racism bandwagon

Address your anger to the politicians

I think that you should put an ad in the newspaper and apologize to the foreign workers and guests of our country. Then, continue your fight addressing those who can actually do

something about the problem - the politicians.

Big disappointment

When I first read the full page newspaper ad - with large flowers in beautiful summer colors - I thought that finally there was an ad here which positively addressed all foreigners. After all, they live and work here and they are also making the life on these small islands so much more vibrant. Even bigger was the disappointment when I read and understood that this was absolutely not a positive ad offering foreigners welcome to our country.

The foreigners who come here have no way of knowing the background for this campaign and they can therefore not see the

sarcastic undertone of it. Instead the ad comes across as extremely offensive and xenophobic

Welcome

I am incidentally one of those who enjoy meeting people from around the world in the supermarket, on the streets, etc. It gives me a feeling that even though I live in the Faroe Islands we are a part of the globalized world. In conclusion, I would like to welcome foreigners to the Faroe Islands and I will ask the politicians to solve any issues associated with foreign workers coming here to work. Issues such as Samtak have highlighted.